

Ogled po svetu.

Avstrijske-ogerska država.

Z Dunaja. V razpravah dunajskih delegacij poslednjega tedna je bila najvažnejša stvar ta, da vojaška granica ima nehati biti vojaška naprava in potem priti pod ogerako vlado. Magjar, pišejo „Nov“, je prebrisana glava, ki, kadar hoče, vjame odvajance na svoje limanice. „Kadar imamo trojedno kraljevino (kajti Dalmacijo bodo tudi kmalu imeli) — so si mislili — dobimo tudi granico; ali ne zahtevajmo je na vrat na nos; če pride pravi čas za to“ — in zdaj je prišel čas, da zahtevajo dva regimenta, ki slebota vojaško suknoje in postaneta to, kar so drugi Hrvati ali Slavonci. Glavarja ogerake vlade, Andrassy u, je obvoljalo, da je dobil na svojo stran skupnega vojaškega ministra, in zgodilo se je, da vlada, čeravno te promembe ni obravnaval ne državni zbor dunajski, ne ogeraki, je stopila pred delegacijo in zahtevala za prihodnjo civilno upravo razpuščenih dveh regimentov nekaj čez 1 milijon gold.; dotični odesk ni hotel dovoliti vsoga znoska, pa je vendar nasvetoval, naj se dovoli 527.000 gold. Zbor delegacije državnega zbora dunajskega se je pa utražil, da naredi spot „Zwangslage“ zboru in z vsomi glasovi proti 6 sklenil, da nič ne dovoli. Ta sklep je osupnil vojaškega ministra, še bolj pa razerdil Andrassy a, ki je mislil, da Magjarija že ima v šepu jugoslovansko zemljo, ki meri kakih 600 do 700 milij in šteje blizo 1 milijon prebivalcev. S tem je vstal začasno hud razpor med delegacijama; ali ni se Magjarom bati, da ne bi tudi granice dobili, ker so dosihmal vse dosegli, kar koli so hoteli. Nekteri dunajski nemškutaraki časniki in drugi privrteneci se sicer grozijo zdaj in kričijo na vse grlo, da je ogeraka lakomnost brez konca in kraja; drugi pa ploskajo temu rokoč: „saj so graničarji bili, ki so 1848. leta svobodo zatri v Beču!“ Taki so glasi dunajskih politikarjev, ki niso piškavega oreha vredni! Ko bi bil dunajski državni zbor zrel politikar, že pod Schmerlingovo vlado ne bi bil smel opustiti od tega, da graničarji nehajo vojaki biti, in postanejo to, kar so stali njihovi rojaci. Avstrija se je imenovala ustavna in vendar je trpela deželno, ki ni imela svojega ustavnega zastopa, ampak je bila podložnica vojaškemu ministerstvu. Da bi se bila granica že davno oprostila vojaškega jarma in bi se bila vredila materni svoji zemlji kot enakopraven ud, stali bi morebiti Hrvati drugače in ne bilo bi se bati, da sčasoma iz Avstrije pride res „Schwerpunkt“ v Budo, kakor Bismark prerokuje. Po sklepu Njih Veličanstva pride pa graničarsko vprašanje še pred državni zbor dunajski in ogeraki. — V delegaciji ogeraki je srbski general Stratimirovič ob priliki posvetovanja o proračunu za pomorsko vojsko (za katero so Magjari 600.000 več dovolili nego rajhsratovci), nekoliko resnice govoril cislajtanskemu ministerstvu, da je samo krivo krvavih hrupov v Trstu in Šibeniku, ker Italijane zoper Slovane podpira.

— Deželni zbori so s cesarskim patentom od 19. t. m. sklicani in sicer štajarski in koroški na 9. septembra; kranjski na 15. septembra; isteraki in goriški, ter tržaški mestni kot deželni zbor na 22. septembra, za Galicijo 9. sept. in za Dalmacijo 2. oktobra.

— Iz Ljubljane. Občni zbor (V.) „Slovenske Matice“ bo 2. septembra t. l. Ob 8. uri zjutraj bo v stolni cerkvi maša, ob 9. u. v čitalnični dvorani seja.

— Časniki razglašajo z razlogi dobro podprto nezavpnico, ki se je poslala kranjskemu deželnemu in državnemu poslancu, ministerstvu. sekcijškemu svetovavcu, dr. Klun u.

— Iz Trsta. Po noči od 18.—19. t. m. so se godile na Občinah, na Proseku in v Križi grde reči; rekli bi,

da so se vselej spodobni Tržaški okoličani osramotili, ko bi nam ne bilo znano, da so le nekteri, gotovo zapeljani mladenči vsoga krivi. Tako razsajanje je bilo po imenovanih vaseh, da so poslali v naglici iz Trsta 20 vojaških policajev, da je pritekkel sam vodja policije, g. Hoffmann, na Občino in celo nič tam ostal, in da so poslali celo eno kompanijo vojakov gori. Srčili so se nekteri vvinjeni fantje ravno razpuščenega bataljona okoličnega zlasti proti domačim županom (delegatom), zabavljali pa tudi drugim oblastim. Na Občinah so prižgali posostniku Hrovatinu škodenj, žugali tudi delegatu g. Danel-u z ognjem; fajmoštru so okna pobili, pisarnico mestnega duha so razdžali itd. Slišalo se je vpiti celo „Viva Garibaldi!“; rotili so se, da ne izročijo orožja itd. Enake reči so se godile tudi v unih dveh sosodnih vaseh in se je bilo bati, da bo tudi v Barkoli taka in v Škednjem. Čudno je, da pravega v kroka tega razsajanja ni bilo moč zvedeti. V Križi je bila protveza dozdevna krivica pri oproščevanju rekrutov. Nobeden trozen opazovavec okoličnih zadev si ne more teh celo nenavadnih prikazni, ki se značajo pohlevnih okoličanov čisto nič ne prilegajo, drugače raztolmačiti, nego tako, da so ljudi našustali kakri krivi preroki — brž ko ne lahonski voleje v slovenski ovčji kozi. — Namen jim je bil: navaliti sum in sramoto na okoličane, podkopati njih zgodovinsko zvestobo, zaplesti jih v zadrege, ob veljavo pripraviti tiste slovenske možake, ki se za okoličane potegujejo, razrušiti po njih osnovane čitalnice, z eno besedo, Slovence in slovenstvo v okolici moralno umoriti. To je peklenaka prekanjenost! „Cittadino“ vali — kakor smo rekli — vse krivice na slovenske agitatorje, čeč, da kdor veter seje, žanje vihar. Ex ore tuo te judicamus, serve nequam! Veter sejete ti in tvoji.

— G. podmaršal Möring je bil 9. t. m. res vložil svojo odpoved, ali minister Giskra ga je neki pregovoril, da še v Trstu ostane, in sicer kot pravi namestnik. Te dni bo uradno imenovan. Kaže se, da se bo v Trstu zdaj nekoliko ojtrestje vladalo.

— Lejte, lejte! „Cittadino“ se je tudi preveril, da ne bo drugače, nego da meščani v Trstu vero in narodnost okoličanov spoštujajo. Le tako jih priklenemo na se, si misli „Citt.“, in izmaknemo iz rok pretvezo tistim, kateri se poslužujejo živo vernosti in narodne zavednosti okoličanov, da jih zoper mesto ščuvajo. Pač sprevrčati pravi stan reči znajo „Cittadino“ — vci mojstersko.

— V kratkem bodo v okolici dopolnovavne volitve za starešinstvo; 5 starešin se ima voliti; 4. in 5. sept. se bodo delili volilni listi vsled popravljenih volivskih imenikov.

Vnanje dežele.

Afrika. 13. t. m. je pritekla v Sueškem vodotoku voda iz srednjega in rudočlega morja skup. Ta jako važni dogodek so slavili s sijajnimi svečanostmi. Nadejati se je, da pojdejo tudi še ostala dela po godu in da se vodotok še to jesen odpre.

Dopisi.

Iz Temina 21 avgusta 8. Glediščni oder naše čitalnice je dodelan in bil je svečano odprt na rojstni dan našega presvetlega cesarja, 18. t. m.

Če tudi se bo moglo zanprej še kaj prenarediti in popraviti, vendar smemo reči, da takega glediščnega odra ima malo čitalnic. Dosti velik za vsako do zdaj izdanih slovenskih iger, meri na širokost 3° 4', na globokost 1° 3' in na visokost 1° 5'. Odprto gledišče je široko 2° in globoko 1° 2' in je kaj okusno izpeljano. Posebna hvala gre g. g. K. in A., ktera sta prva

misel zastran odra sprožila, novce pobirala, načrt naredila in delo do konca vodila in materialno podpirala.

Beseda pri tej priložnosti je bila ena naj lepših, kar smo jih imeli do zdaj v Tominu. Lepo število vnanjih udov, posebno tudi gosp. duhovnov in rodoljubov celo iz Gorice in Solkana (naših vrlih Volčanov in še omeniti treba, ker pridejo vsakrat v velikem številu) je počastilo to našo dvojno slovesnost. Lepo okinčana in precej velika dvorana ni mogla obseči vseh obiskalcev, katerih je bilo okoli 200.

Na desni strani odra, na odličnem s cveticami in narodnimi in cesarskimi zastavami okinčanem mestu je stala slika presvetlega cesarja, okrog po stenah pa grbi slovenskih narodov.

Med govori in petjem so se odlikovali samospov našega mladega slavčeka, gospodično G. S. in vesela igra „Servus Petelinček“, v kateri je gos. G. izvrstno igral komikarja Dragotina.

Po besedi, ktera je trajala čez dve uri, so se mladi in stari zasukali.

In tako je končala ta veselica na zadovoljnost vseh.

Tomim, 22. vel. serp. Rojstni god našega presvitlega cesarja smo v Tominu prav slovesno obhajali. Že ob zoru so nas veselo možnarji budili, ob 10. je bila s. maša in „Te Deum.“ zvečer ob osmih pa v čitalnici beseda, igra, petje in ples. Zvečer svojemu namenu napreduje naše društvo od leta 1862, ko je bilo prvo v tej kronovini ustanovljeno, vedno v slovenskem duhu. Protekla leta smo se z deklamacijami, govori in petjem radovali; letos smo poskusili z dvoma igrama: „Župan“ om in „igro piquet.“ Ker smo pa odra pogrešali, sklenilo je društvo si ga napraviti, in ravno na večer 18. avgusta smo ga prvič občinstvu pokazali. Prvi so bili naši vrli pevci, ki so nam z odra kor „Utonula“ prav navdušeno zapeli, potem je nastopil predsednik, dr. Premorstein, in govoril o važnosti gledališnih iger, katerih namen, je da se ljudstvo raduje in omikuje. Slišati se ima toraj z odra lep, čist in gladek jezik, videti zlahka, posnemanja vredno obnašanje, svetiti se imajo iz predstavljenih del, kakor biseri, lepe čednosti, in kazati budih strasti, gerdih razvad in pregreh žalostni in nesrečni nasledki. Da smo ravno na rojstni dan našega presvitlega cesarja naš gledališni oder odprli, mora kaj dobrega pomeniti—bonum omen,—ker je bil ravno ta dan pred 39 leti rojen naš presvitli cesar Franc-Jozef I. v veliko srečo vseh avstrijskih narodov. To je dokazoval govornik naštevaje nekoliko pravic, katere po cesarski milosti uživamo, trdeč, da nimamo še vsega, kar nekteri zahtevajo, pa vendar, da več svobode ni v celi Evropi (??); sklenil je s slavaklicem, kateri se je srčno po vsej prav napolnjeni dvorani odmeval.

Po govoru je pela g. Jeli Sfligojeva samospjev „Ljubezen“ tako presrečno, da ploskanja ni hotelo biti konca.

V igri „Servus Petelinček“, katera je prišla potem na vrsto, so se naši igralci izvrstno obnašali. Občudovali smo posebno sposobnost Nanice Oblakove kot hišne gospodinje Barbare in gospodarja A. Gulića. Tudi Tončika Kacafurava, Ivanka Lahovkna in Rudolf Carli, ta kot „Petelinček“ oče, in g. dijak Kenda, kot njegov sin, so prav dobro vsak svojo nalogo dovršili.

Naši vrli pevci so nam zopet 4 nove pesmi in med njimi „Bleški zvonovi“, „Lovska“, in „Slovenska Ivanka Ipavka“, kakor vsak pot, tudi zdaj prav lično peli. Kot sopran je pomagala pri petju Pepica Zanutova in kot alt Terezina Štrukelj-nova pri zadnjem kosu, in pesem „Svoboda“, kot dvošpev, ste one dve prav dobro izpeljale. Naš oder kaže na srednjem, čez 2 sežnja širokem in poldrugi seženj visokem pregrinjalu naš Tominski trg z zelenimi hribi in daleč zad Krna visoke vrhe; zraven pa dvoje obokov; pod njima je na eni strani en ribič in na drugi ona Neapolitanka, ki plešeta. Notranjo zadnjo steno napolnjuje grad Merauski *) v prav lepi obliki. Naš domorodec Franco

*) Čudno se nam zdi, da ni umetnik rajši kak prizor iz

Bizjak, podobar, se je pri tem delu ročnega umetnika izkazal, in dajamo mu z veseljem javno čast in zahvalo. Dr. Premorstein. *)

Iz Mirna se nam ustmeno sporoča, da se je dve nedelji za endrugama, 15 avgusta na Gradu in 22. avgusta v farni cerkvi po pridigi oznanilo, da na Gradu ne bo odsiljal ob nedeljah več maše, ker ni mogoče najti slovenskoga duhovna; laški pa da ne sme priti, ker so nekteri . . . v časniko pisali, da je bodil popred na Grad laški duhovnik, ki je sv. evangeli po italijanski bral, to pa ni bilo dopisnikom prav. Sklep tega oznanila bi bil tedaj ta: Laškega mašnika nečete, slovenskega ni—tedaj bodite brez maše.

To oznanilo je ljudi razdražilo. Nekteri so jezijo nad duhovnima, čeh, da zakaj javno na prižnici rodoljuba dolžita, kakor da bi bili oni krivi, da ne more biti maše na Gradu; drugi pa gledajo pisano tisto, o katerih mislijo, da so „Domovini“ (list 8. tega leta od 26. febr.). „Primorcu“ itd. o zadevah na Gradu pisali. Kar se dopisa v „Domovini“ tiče, smo že v 14. njenem listu od 9. aprila t. l. povedali, da nam ni pisal Anton Ferletič, ključavničar v Mirnu, in to naj bo danes še enkrat in v zadnje potrjeno.

Pristaviti imamo pa še, da nam ni tudi mizar Jozef Beltram nikdar v tej zadevi (da se namroč na Gradu evangeli po ital. bere) nič pisal in tudi ustmeno nič sporočil. Ako smemo po okoliščinah soditi, lahko trdimo, da tudi v druge časnike nieta ona dva pisala; sploh naj tu določno povemo, da dopisa v 8. listu „Dom.“ ni nobeden Mirenec pisal in gotovo tudi dopisi v družih časnikih niso od Mirencov. Mirenci! pustite torej Ant. Ferletiča in Jozefa Beltrama v miru in ne iščite dopisnika v Mirnu, kjer ga ni. Ko bi pa tudi omenjena poštna rodoljuba res bila „Domovini“ ali unim drugim slovenskim časnikom o napakah na Gradu pisala, —prav bi bila storila. Kdor je pisal, je resnico pisal; ta pa je že stara, da resnica v oči kolje**).

Kviško 23. avgusta M. K. — V 33. listu „Dom.“ od 20. avg. t. l. sem bral dopis, kako je g. Ivan Wolf iz Ljubljane v Štjaku presbiteri prav izvrstno in okusno izalikal, in ga dopisnik za enaka in druga dela v cerkvah priporoča. Prav je, in rad verjamem, da je delo umetno in hvale vredno v Štjaku; ali ravno to me spodbuja, da ne morem zamolčati dela, katero je g. Juri Taučar iz Idrije v naši farni cerkvi v Kviškem izvršil. Ne bom jez Taučarja hvalil, saj ga delo hvali, ne samo v naši cerkvi, temuč tudi drugod, kakor v Križi Tržaškem, kjer že šestnajsto njegovo umetnost spričuje, in tudi v Čepovanu. Pohvalili so v tem času, kar je delo dovršeno, Taučarja visoki gospodje, in preprosti kmetje, kakor tudi umetniki, kateri sicer radi ne hvalijo dela soumetnikov. O priliki kanonične visitacije 17. junija t. l. so bili Njih ekscelencija naš prevzvišeni pokneženi nadškof z delom prav zadovoljni, kakor tudi drugi gospodi duhovniki, ki so nas o tej priložnosti s svojo nazočnostjo počastili. Trudil se je T. z dvema delavcema cele tri mesece; izdelal

domačega narodaega življenja ali iz zgodovine domače samalal namerati Neapolitanke in Merauskega gradu. Vr.

*) Pomudba v pisnu prav po volji. Vr.

**) Ozupnilo je vrednika zlasti to, da se je že na vnebovstje Marije na Gradu oznanilo, da ni moč najti slovenskoga duhovna; cerkovnik (nota bene: cerkovnik!) z Grada pa je le 17. t. m. po Gerici mašnika iskal. Bil je tudi pri vredniku in mu stari reči razlagal. Vrednik je rekel, da se ne more za vse počitnice zavezati; prvi čas da misli nekam iti, pozneje da mu bo dajal deloval zbor dosti opraviti, sploh, potem ko je celo leto na tolo in „Domovine“ navezan, in se mu tudi družih opravil ne manjka, da ne more prevzeti za vsako nedeljo maše s pridigo, za suhe maše brez pridige pa da ni vredno na Grad hoditi. Napolivši ga nekam drugam, mu je rekel, da naj sporoči doma tako: Maša na Gradu ali je potrebna, ali ni potrebna. Če je potrebna, naj mašuje g. kaplan Mirenski na Gradu, g. Ismajster v farni cerkvi; če pa ni potrebna, ni treba iskati vnanjega mašnika. Na Gradu je Bežja pot—se mi poreče—Prav; potem pa je treba skrbeti za slove duhovne; če ne, ohvelj rek sv. evangelijs: Coeporunt edificare et non poterunt consummare. Toliko je gotovo, da se sv. evangeli na slovenskem Gradu po Italijanski nima brati; bere naj se poital. le oškodih, če je več maš, in če se boro za laško romanje posebna maša. To je „Domovinino“ mnenje tudi ko bi res bilo, da „med 100 Mirenci, jih 70 Italijanski evangeli razume“, kar pa gotovo ni res; k večjemu ulevi-jo ta pa tam kako bere in če to narobe razumejo. Vredništvo Mirenske ekoliščine na tanko pozna. Vr.

je napred presbiteri prav v cerkvenem duhu; njegova malarija ni okusna le po lepih rdečih, modrih ali zelenih barvah, ampak po zapopadku, ker se podobne druga z drugo tako vežejo, da ti celo vrsto naravnih verskih resnic pred oči stavijo. Kakor hitro v našo cerkev stopiš, obide te sveta groza, in čutiš res, da si v božjem svetišči. Nasproti ti stoji velikanski oltar z lep, 100 let staro podobo vnebovzetja Marije; na levi steni zagledaš izvorni greh v raj, na desni kazno njegovo: izpojenje iz raja; vrh oltarja obljubo Božje milosti, Marijo čistega spočetja; nad Marijo ti kaže v sevideče Božje oko previdnost in skrb Božjo za človeka; še naprej je narisana vas Kviško z okolico, in zadnjič Jezus kakor sodnik sveta s križem; na oni strani stoji angel s knjigo s sedmeri pečati, in na drugi angel s tehtnico. (V šali je slikar djal, ko je sodnika in Kviško malal: Čakajte, Kviščani! da veste, da tudi vi pred sodbo pridete). V oboku na oni strani se ti kaže s. Ambrož, na drugi s. Hieronim. Nižej na oni strani oltarja, kakor v zdolbeni steni v možki velikosti s. Avgustin, na drugi s. Gregor, učenika cerkvena; bolj naprej zagledaš Balaam-a, ki, ne da bi Izraelce proklinjal, blagoslovilja jih in odrešenika napoveduje; na nasprotni pa Abrahama, ki daruje svojega sina Izaaka, kateri pomeni Odrešenika, ki se vsakdan na oltarji za nas daruje. — Tudi niše (dolblino) stranskih oltarjev je tako umetno pomalal, da ti malarija oči tako namani, da se ti tukaj daleč proč od stene, tamkaj v njo vdrti kaže, in še le, ko blizo stopiš, ali z roko potipaš, prepričaš se, da je gladka stena. —

Taučar je neutrudljiv delavec in pobožen mož, ves vnet za cerkev; zatorej ne dela samo za denar, marveč za Božjo čast. Le semkaj priti bi moral vsakdo in sam vse ogledati, da bi se prepričal, kako lepo je g. Taučarjevo delo. Hvala lepa mu!

Z Reko 24. avgusta —p— Rad bi Vam večkrat kaj pisal za „Dom“, pa si mislim, da ne bi Vaših bralcev nikalo, kako se tukajšnji madjaroni grizejo in ločkajo med sabo; o narodnih stvaréh pa žalibog ni kaj pisati. — Strašna mōra leži nad Reko, narodjaki so otrpneni, ter životarijo, kakor je v takih okoliščinah mogoče.

Za zdaj priobčite, ako Vam je všeč, naslednje.

Na dnevnem redu so zdaj pripravo za dostojen sprejem *ogerskih naučenikov* (učenjakov). Vže predlanski, ko je Reška kri kipela za viteški narod (!), so povabili tedajšnji kormilaši Reške vlade ogerske naučnike, naj bi blagovolili počastiti biser Ungerije (tako se imenuje v vzvišenih govorih Reka) s svojim shodom. Lani so ti sprejeli povabilo, ter odločili, da se zberó 6. septembra t. l. na Reki v njih 14. shod. Kakor se čuje, prišlo bode kakih 1000 naučenikov, h katerim se pridružijo še domačini. Res, ni šala, toliko gospóde dostojno pod streho spraviti, ter jih skoz več dni primerne dvoriti in razveselovati; to stoji mnogo truda in novcev. Občina je sprva namenila v ta namen potrositi 40.000 gold.; pa kakor se priprave množijo, utegnile bi omenjeni znesek daleč preskočiti, zdaj se govori vže o 100.000 gld. Samo za en obed se računí 20.000 fr.; kaj bode stalo gledišče, 3 parahrodi, pripravó za stanovanja itd., nihče ne ve. Mirnemu gledavcu se zdi to težko, pa ljubezen do „fratellov Ungerezov“ vse premaga.

Več Reških in Bakarskih brodovlastnikov in pomorskih kapitanov je poslalo *protest zavoljo nove zares ne lepe pomorske zastave* ogerskemu ministru. Če je vže pred več leti ruska zastava vihrala mesto avstrijske na marsikterem jugoslavanskem brodu, koliko več se bode to godilo v prihodnje, ako ne bode uslišala v. vlada še za časa občnih in pravičnih želj naših mornarjev.

19. t. m. o poldne so ulovili v Preluki pod Kastvom velikega *morskega psa* (samjca). Zapletel se jim je v mreže, s katerimi so tunice lovili. Z repom vred je 16' dolg, ter tehtal okoli 40 stotov (centov). Pripeljali so ga na Reko, kjer so ga Tržačani drago plačali pa v Trst odpeljali.

G. W. in L. sta prodala naši vladi za lep znesek svojo najdbo *drhtulje*, pravega peklenskega stroja, (glej „Dom.“ 22. maja 1868). Na njih ponudbo drugim

vladam so Angleži prvi poslali *komisijo*. Angleži so kaj zadovoljni s vspedom drhtulje, samo s odkupilnim zneskom so si še navakriž. To dni se bodo delala poskušnja vpričo amerikanske (severnih združenih držav) komisije.

Tako si bodo prisvojile malo po malem vse vlade ta strašni stroj, in svet, ki ima sicer polna usta slovekoljubja, bode s tem v enem trenutku uničil trud in delo toliko tisuč rok, potonil milijone, a z njimi vred na tisuče junakov *).

iz Mirna. Vis. c. k. namestništvo v Trstu je 19. julija t. l. potrdilo pravila tukajšnje „*kmečke šitalnice*“.

Nabrežina. Prihodnjo nedeljo, 29. avgusta, odpremo slovesno našo šitalnico; vabimo torej vljudno vse rojake doljube, da bi nas o tej priložnosti blagovoljno počastili. *Odbor.*

Domači novičar.

(C. k. okrajna šolska svetovavostva) so imajo 1. sept. konstituirati, akoravno niso še imenovani okrajni nadzorniki. (V drugi volitvi je izvolila učiteljska skupščina v *Selani* gg. *Jernaja Bronca* ta, duhovnika v *Dutovljah*, v *Tržaški škofiji*, in *Jozefa Slunder* ja, vikarja v *Lipi*, v *Goriški nadškofiji*. — V *Tradišči* sta izvoljena, ondašnji učitelj g. *A. Parko*, in vikar in učitelj v *Nogaredu*, g. *Pol. Fabris*. — Za mestni okraj v *Goricí* niso še volili učitelji svojih zastopnikov, bodo pa to dni, brž ko tudi starešinstvo svoja dva zastopnika izbere, uravná se tudi mestno svetovavstvo. Zakasnila se je v mestu ta stvar zato, ker so čakali potrjenj novega župana, in ni bilo med tem starešintvenih sej. — Ko bodo okrajna šolska svetovavstva postavno ustanovljena, bodo konec neprilicnostim prestopne dobe in ne bo vsaj treba več dvomiti zastran pristojnosti poprejšnjih in novih oblasti. To dvomljenje je vzrok marsikakim zmešnjavam gledó napovedanja konocletnih preskušenj po vaseh.)

(*Panslavizem*) V *Gorico*, k tukajšnji c. k. okrožni sodniji dobimo za državnoga pododvetnika nekoga g. *Sciolis*-a iz *Royinja*. Pravijo, da je bil med kandidati za to mesto tudi nek naš rojak (*Goričan*, *Slovenec*), zmogel vseh 3 tukaj potrebnih jezikov in sploh jako sposoben; vzrok, da mu niso službo podelili, je — *panslavizem*, gosp. x. je *panslavist*! Bil je med kandidati in se za trdno zanašal, da to službo dobi, tudi — kolikor mi vem — še en drugi naš rojak, čigar sposobnost je občo znana, ki zna izvrstno slovenski, hrvaški, italijanski in nemški: — padel je tudi on, dasi bi živa duša še dlačice *panslavizma* na njem ne našla. Namesto teh dveh, mož pride *Se.*, o katerem gre govorica, da ne zna niti slovenski niti nemški. Tako delajo z nami! In ljudje, ki tako ravnajo, trdijo, da § 19 ni moč izpolniti zaradi pomanjkanja slovenskih moči; da še le prihodnji rod bo užival sad § 19! Poznamo, poznamo tisto gnjezdo, kjer se *panslavizem* vali; v kratkem so nam izvali iz ondašnjih jaje tudi nov predsednik naše okrožne sodnije, ki ne bo tudi nič slovenski znal, in ima biti naslednik g. *bar. Codelli* a, ki je znal slovenski. — To je izvrševanje ustave, to so odgovori na interpellacijo v deželnem zboru!

(*Predelska železnica.*) Je žd nekaj čaza, kar smo slišali, da se je polastil prebivavec *Sočke doline* sum, kakor da imelo novo merjenje, ki ga zdaj viši nadzornik *Hofmann* vodi, namen, vse tako narediti, da se bo vleklo izdelanje načrta na dolgo, da se izpeljavni stroški narasejo in da se na zadnje državni zbor prevelikih težavnosti in stroškov *Predelske linije* ustraši ter da jo ne bo hotel dovoliti. Sumljivo se zdi ljudem, da g. *H.* ves *Semradov* načrt zametuje in povsod vse na novo meri. Ta sum je sprožil tudi naš kmetijski list „*Atti e Memorie*“, in poprej po njem, potle po lastnih sporočilih tudi „*Triester Zeitung*“ kaže se, pravi „*T. Z.*“, neka nedoločnost in dela se brez pravega namena. Še tega manjka!

(*Postavljenje*) Za izvrstne zasluge v šolstvu se je

* Obežano le pošljite, prosimo.

od vladine strani izreklo priznanje prb. gospodom dekanom kot okrajnim šolskim nadzornikom, Tominekmu, Jak. Dolijak-u; Cerkljanskemu, Jožefu Jeram-u in Gradiškemu Karolu Calletu.

(*Novoga župana Goriskega*), g. Aleksandra pl. Claricini-a, so svečaro vmetili v torek, 24. t. m., o pol-dne v novi mestni dvorani tik mestnega vrta. Imeli so o taki priliki navadno govore c. k. namostništveni svetovavec, baron Pimo, novi in poprejšnji župan, appella-cijski svetovavec dr. Visini. Govorom je občinstvo živo ploskalo. Z mestovja mestne hiše je vibrala celi dan mestna zastava. Zvečer ob ob 8^{1/2} je bila meščanska banda z mestno zastavo med krasno bakljado pred stanovanje novega župana v baron Formentini-ovom poslopji ukraj novega mosta čez Korenj. Bengalska razvečava od mosta naprej je podajala sprovođu še posebno sijajnost; vse mesto je bilo po koncu. Po sero-nadi je obhodila banda imenitnejše ulice. *)

Tisti dan se je razdelovalo tudi po mestu pri-rbno pismo, s katerim jemlje doseđanji župan, dr. Visini, od Goričanov slovo (gro namreč v Trst, kamor ga kli-čo služba).

(*Rekrutovanje v Gorici*) za okraj (goriški bo od 9—16. septembra. Nabrati se ima novincev za linijo 156, za nadomestno rosorvo 16, ostali bojo za brambo; vsak dan jih pride 210 na ogled (vizito).

(*Preiskuhja v Gorilko-Istorskom deželnom zavodu za gluho-nemo*) v Gorici bo 1. septembra od 9.—12. u-ro dopoldne.

Postava od 24. maja 1869,

kako naj se uravná zemljiški (gruntni) davek.

Oddelek III.

(Dalje.)

§. 30. *Vrstilna tarifa se pošlje deželni komisiji in ta jo pregleda.*

Ustanovljena tarifa naj se z vsemi za nje presojo potrebnimi podlagami predloži deželni komisiji, ktera jo z ozirom na to, kako je okraj nosen, — kar je mo-rala med tem pozvedeti, — na tanko pregleda, in, kar bi bilo napačno ali pomanjkljivo, popravi.

Pri tem naj posebno na to pazi, da bodo cene ob deželni meji ležečih okrajov v pravi primeri, ter ako bi mislila, da dotične cene sosednjih dežel niso, kakor bi imele biti, naj se z dotično deželno komisijo pomeni.

§. 31. *Razglas vrstilnih tarif.*

Vrstilnih tarif cene, ko jih je deželna komisija po-trdila ali popravila, naj se po deželnem uradnem čas-niku razglasé in okrajnim komisijam nazaj pošljejo.

Te naj tarife po primerni poti po okraju razglasé, da bode tako tistim posestnikom, ki niso v občinski zvezi, po tem tistim, ki vsaj šestino vsega zemljiškega davka v občini plačujejo, in pa občinam dana prilož-nost, tudi od svoje strani povedati, ali so postavljene tarife primerne, in oziroma svoje vgovore proti njim podati.

Ob enem je skrbeli, da se obmejnim okrajnim ko-misijam sosedne dežele vrstilna tarifa mejnih krajev svoje dežele s potrebnimi podlagami vred naznani, in da se le-tem dotičnikom odpre, da jo lahko pregledajo in se pritožijo.

§. 32. *Kako se podajajo pritožbe ali vgovori zoper vrstil-no tarifo.*

Pritožbe od občin, večih posestnikov ali okrajnih cenilnih komisij naj se v šestih tednih neprestopnega roka

*) Župan Claricini je, kakor smo povedali že takrat, ko je bil izvoljen, c. k. okrajno-sodnijski svetovavec in predsednik c. k. kmetijske družbe. Od neke strani se mu očita (1), da je katoličan in „slavofilo (prijatelj Slavencem). Zasluga njegove za slovenstvo obstoje v tem, da sta se posebno po njegovem prizadevanju začela izdajati kmetijska lista „Uman Gospodar“ in sedanjí „Gospodarski list“. Sicer pa g. Cl. slovenski ne zna. Rojen ni Gorčan, ampak iz Verze v La-hih doma. Po enopk je skoz in skoz; želimo, da bi se njegov značaj ne okrehal na škodljivih razprtij in homatij, kterim še ni konec med tukaj-šnjimi Lahi. („Narratore Tr.“ in „Cittadino“, namreč, pritažata že zmajaj ne kaj spodbudljivih osebnostnih reči in mikavnih razodenj iz-med italijanskih strank v Gorici od l. 1848 naprej). Vr.

(termina) podajo pisemne dotični okrajni komisiji, in ta naj jih s svojim mnenjem pošlje deželni komisiji.

§. 33. *Kako se podajajo pritožbe ali vgovori zoper vrstilno tarifo.*

Deželna komisija, kolikor spozna, da so pritožbe pravične, poskrbi, da se poravnajo, naredi pregledno sestavo tarif vseh okrajev cele dežele, in pošlje eno sestavo finančnemu ministru, drugo tako sestavo in po-trjeno tarifo dotičnega okraja ali vrstilnega obsega pa okrajnim komisijam z opominom, naj se po nji precej začne vccujevanje. (§. 34.)

(Dalje prih.)

Borsni kurs 25. avgusta Metall. 62:45; narodno po-sojilo 71:70; London 123:50; adžjo srebra 121:—; cckini 5:90

Loterijska številke. V Trstu 21. avg. 33, 36, 15, 75, 65.

Žitna cena v Gorici: Pšenica nova po 2 gld. 50 kr.; do 2:66 (goriški kaznanik); turšica 1:42 do —; turšica bela 1:38; ječmen, delan 3:35 do 3:20; nodelan nov 1:60 fitol 2:— do —; ajda 1:35; do —; oves 1:25 do —.

OGLASNIK

(A) *Neueste Erfindung für Raucher!*

Einländisches Produkt.

Havanna-Tabak-Aro-ma-Blätter.

Diese mit dem feinsten Havanna-Aroma imprägnirten Blätter ertheilen, als Einlage in Cigarrenkisten verwendet, den darin befindlichen Cigarren oder Tabaken, selbst von der mindesten Sorte, schon nach 2 Tagen ein angenehmes havannaartiges Aroma, so dass selbst der Kenner davon getäuscht wird und eine echte Havanna zu rauchen vermeint. Ein Blatt genügt, um 25 Stück Cigarren in 2 Tagen zu aromatisiren, und kann mit einem Blatte dieser Vorgang 10. mal wiederholt werden. Ungebraucht zwischen Papier aufbewahrt, verliert das Blatt seine Eigenschaften nicht. Es gibt daher kein besseres Mittel, um für wenig Geld gut und fein zu rauchen.

Haupt-Depot für Deutschland und Österreich bei C. Hauser, Wien, Mariahilferstrasse Nr. 116.

Versendungen nach der Provinz gegen Einsendung des Betrages oder Postnachnahme. Preis: Ein Paquet (enthaltend 6 Stück) inclusive Emballage fl. 1.60. Weniger wie ein Paquet wird nicht abgegeben. Wiederverkäufer erhalten bedeutende Percente.—

Niederlagen werden in allen Städten Österreichs und Deutschlands errichtet.

Aviso! Da dieser Artikel besonders in Deutschland schon stark nachgeahmt wird, so wird vor solchen Erzeugnissen, die mit den echten Havanna-Aroma-Blättern keinen Vergleich aushalten, im Interesse der P. T. Consummenten gewarnt.

Es gibt kein besseres Mittel, um für wenig Gold gut und billig zu rauchen!

Prodajavnica materialnega in baronoga blaga zraven kavarne „Commercio“ blizo cerkve sv. Ignacija na Travniku, je vnovič odprta in bogato založena z vsem, kar spada v to vrsto blaga. — Potrežba bo hitra in dobra, cene v primeri z drugimi te sorte prodajavnicami nizke; torej jo lahko zanašati se, da bode obilno kupovavcev va-njo zahajalo.